

Polski
Instytut
Filantropii
pif.org.pl

Standardy etyczne fundraisingu w Polsce

wersja robocza

Publikacja powstała w ramach projektu „NGO Godne Zaufania”, którego realizację sfinansowano ze środków Narodowego Instytutu Wolności w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021–2030.

Autorzy tekstów:

Ewa Gałka, Mateusz Kaliński, Robert Kawałko, Maya Olszewska, Agata Wiencis

Kierownictwo zespołu eksperckiego ds. standardów etycznych fundraisingu: Ewa Gałka

Osoby zaangażowane w wypracowanie standardów:

Michał Braun, Jacek Broda, Tomasz Chołast, Marta Dietrich, Olga Fiedorowicz, Olga Frączak-Faure, Ewa Gałka, Joanna Gańska, Agnieszka Gałka, Maciej Gnyszka, Dobrosława Gogłóza, Anna Gryżewska, Sylwia Guz, Joanna Kalinowska, Mateusz Kaliński, Karolina Kanar-Kossobudzka, Szczepan Kasiński, Robert Kawałko, Magdalena Kogut, Przemysław Leszko, Ewa Lisiecka, Jan Łada, Joanna Machowska, Aleksandra Marciniak, Joanna Mielczarek, Jacek Olejarz, Maya Olszewska, Maciej Piekarz, Andrzej Pietrucha, Alicja Ryś, Paulina Sałek, Patrycja Satora, Agata Wiencis, Magdalena Żelech, Iwona Żochowska-Jabłońska

Wydawca:

Fundacja Polski Instytut Filantropii
pif.org.pl

Koordynator projektu:

Robert Kawałko

Redakcja:

Anna Gryżewska

Korekta:

Katarzyna Onderka

Skład:

Kamila Makarewicz

Warszawa 2025

ISBN 978-83-979718-0-6

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU
FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030**

Spis treści

Od redakcji	4
Zgodność z prawem (compliance i legalizm)	5
Wynagradzanie fundraiserów i agencji zewnętrznych	9
Relacje z darczyńcami	11
Poszanowanie beneficjentów i ochrona ich godności	13
Zarządzanie relacjami z wolontariuszami	14
Zbiórki publiczne i terenowe	15
Wydarzenia fundraisingowe (wydarzenia specjalne)	17
Polecenie zapłaty (Direct Debit) i darowizny regularne	19
Fundraising cyfrowy	21
Współpraca finansowa z firmami	23
Fundraising testamentowy	25
Rozpatrywanie skarg i procedura odwoławcza	28

Szanowni Państwo, Koleżanki i Koledzy,

Z dumą oddajemy w Wasze ręce dokument o szczególnym znaczeniu – pierwsze w Polsce kompleksowe Standardy Etyczne Fundraisingu. Podczas gdy w wielu krajach podobne regulacje funkcjonują od lat, stanowiąc fundament zaufania społecznego, w naszym kraju dotychczas brakowało tak jednoznacznego i wspólnego punktu odniesienia. Dziś tę lukę wypełniamy.

Niniejsza broszura to owoc niezwykłego, całkowicie oddolnego ruchu. Nie jest to dokument teoretyczny, lecz wynik ogromnego nakładu pracy wielu osób, dziesiątek spotkań eksperckich i wielogodzinnych dyskusji. Chcemy podkreślić, że choć standardy te wyrosły z doświadczeń organizacji pozarządowych, są one dedykowane również podmiotom publicznym, które odgrywają coraz większą rolę w budowaniu kultury dobroczynności w Polsce.

Naszym nadrzędnym celem jest stworzenie bezpiecznego i profesjonalnego środowiska, w którym szczególną ochroną objęci są zarówno darczyńcy, jak i beneficjenci naszych działań. Wierzimy, że jasne zasady etyczne pozwolą nam budować relacje oparte na przejrzystości i wzajemnym szacunku. Dzięki temu sektor stanie się bardziej wiarygodny, co jest niezbędnym warunkiem dynamicznego rozwoju filantropii i skutecznego pomagania.

Z całego serca dziękujemy wszystkim – ekspertom, praktykom i przedstawicielom organizacji – za Wasze ogromne zaangażowanie, podzielenie się wiedzą i czas poświęcony na wspólne wypracowanie tych zapisów. Wasz wkład jest najlepszym dowodem na dojrzałość i odpowiedzialność naszego środowiska.

Zespół Redakcyjny

Zgodność z prawem (compliance i legalizm)

Wprowadzenie i cel

Przestrzeganie prawa stanowi absolutne minimum i fundament działalności fundraisingowej w Polsce. Powinno być ono traktowane jako punkt wyjściowy, niezależny od misji czy celów operacyjnych podmiotu. Aby organizacja była postrzegana jako etyczna i wiarygodna, jej działania muszą być prowadzone w sposób niebudzący wątpliwości co do zgodności z obowiązującymi przepisami.

Wszelkie niezgodności prawne mogą prowadzić do dalekosiężnych negatywnych konsekwencji, dlatego kluczowe jest zapobieganie ryzykom już na etapie planowania akcji i rozpoczynania działalności.

Jednocześnie należy pamiętać, że czasami uniknięcie sporów prawnych nie jest możliwe (np. w kontaktach z Urzędem Skarbowym czy w sprawach rejestrowych). Podmiot ma prawo do rzetelnego wyjaśniania kwestii spornych i zachowania ich w poufności do czasu rozstrzygnięcia, aby nie naruszyć dobra postępowania. Takie sytuacje nie powinny automatycznie wpływać negatywnie na ocenę wiarygodności podmiotu.

Celem niniejszego standardu jest:

- Zapewnienie bezpieczeństwa prawnego organizacji, jej pracowników oraz darczyńców.
- Budowanie wizerunku sektora fundraisingowego jako profesjonalnego i opartego na zasadzie legalizmu.
- Minimalizacja ryzyk finansowych i wizerunkowych wynikających z potencjalnych błędów proceduralnych.
- Wskazanie kluczowych obszarów prawnych (RODO, prawo podatkowe, prawo pracy), które wymagają szczególnej uwagi w procesie pozyskiwania funduszy.

Kluczowe pojęcia

Compliance: Zgodność działania podmiotu z obowiązującymi przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami etycznymi.

Legalizm: Bezwarunkowe i formalne przestrzeganie prawa; traktowanie przepisów jako najważniejszego wyznacznika poprawności działania.

Zasady komunikacji elektronicznej: Reguły i standardy dotyczące przesyłania informacji narzędziami cyfrowymi (e-mail, newsletter, SMS), mające na celu ochronę prywatności odbiorcy i legalność marketingu bezpośredniego.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Transparentność i rzetelność dokumentacji

1. Potwierdzanie zgodności: Organizacja na żądanie przedstawia dokumenty potwierdzające legalność działań. W przypadku sporów poddaje się procedurom i prowadzi je rzetelnie, dbając o dobre imię podmiotu.
2. Aktualizacje rejestrowe: Podmiot dba o bieżącą aktualizację danych w odpowiednich rejestrach (np. KRS, rejestr muzeów, ewidencje ministerialne).
3. Raportowanie i rachunkowość: Podmiot prowadzi księgowość zgodnie z ustawą o rachunkowości. Publikuje na stronie internetowej sprawozdania finansowe i merytoryczne, aby były dostępne dla wszystkich zainteresowanych stron.

B. Standardy zatrudnienia i współpracy

1. Umowy z fundraiserami: Każda osoba pozyskująca środki (pracownik, wolontariusz, firma zewnętrzna) posiada pisemną umowę. Dokument ten precyzuje role, zasady przekazywania środków oraz kwestie administratora danych osobowych (ADO).
2. Ochrona bazy kontaktów: Podmiot upewnia się, że po zakończeniu współpracy fundraiserzy nie „zabierają” bazy darczyńców. W przypadku pracowników w umowach stosowane są zapisy o poufności, zakazie konkurencji oraz mieniu powierzonym.
3. Prawo pracy: Podmiot szanuje prawa pracowników, normy czasu pracy i zapewnia poprawność umów, uwzględniając specyfikę pracy w fundraisingu.

C. Ochrona danych i komunikacja (RODO)

1. Zasady przetwarzania: Lista darczyńców jest chroniona zgodnie z RODO. Komunikacja odbywa się legalnie – materiały są wysyłane tylko do osób, które wyraziły na to zgodę (np. subskrypcja newslettera).
2. Bezpieczeństwo systemów: Dane są chronione przed nieuprawnionym dostępem osób trzecich.

D. Bezpieczeństwo finansowe i podatkowe

1. Prawo podatkowe: Podmiot przestrzega przepisów dotyczących CIT, VAT oraz podatku od spadków i darowizn. Dobrą praktyką jest korzystanie z doradztwa podatkowego przy skomplikowanych współpracach z biznesem.
2. Przeciwdziałanie praniu pieniędzy (AML/CFT): Podmiot rejestruje reprezentantów w Centralnym Rejestrze Beneficjentów Rzeczywistych i współpracuje z bankami w zakresie procedur bezpieczeństwa.
3. Ryzyko kryptowalut: Przyjmowanie darowizn w krypto odbywa się poprzez renomowanych pośredników, z zachowaniem dowodów dla celów nadzorczych i możliwością odmowy przyjęcia środków o wątpliwym pochodzeniu.

E. Formy zbiorów i status OPP

1. Zbiórki publiczne: Podmiot bezwzględnie przestrzega ustawy o zasadach

- prowadzenia zbiorok publicznych z 2014 r.
2. Środki z 1,5%: Organizacja musi wydać te fundusze na swoje cele statutowe. Warto wiedzieć, że to organizacja decyduje, na co konkretnie przeznaczy te pieniądze (np. na najbardziej pilny projekt), nawet jeśli darczyńca wpisał w PIT inny „cel szczegółowy”. Podmiot dba jednak o to, by jasno i otwarcie informować, na co dokładnie przeznaczył otrzymane fundusze.

Akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- ustawa o fundacjach
- prawo o stowarzyszeniach.
- ustawa – Kodeks cywilny
- ustawa o przeciwdziałaniu praniu brudnych pieniędzy i finansowaniu terroryzmu
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- ustawa – Kodeks pracy
- ustawa – Kodeks postępowania cywilnego
- ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym
- ustawa o zasadach prowadzenia zbiorok publicznych
- ustawa o usługach płatniczych
- ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych
- ustawa o VAT
- ustawa o podatku od spadków i darowizn
- ustawa o rachunkowości
- ustawa o prawie autorskim
- ustawa o zamówieniach publicznych
- ustawa o spółdzielniach socjalnych
- ustawa o ekonomii społecznej

PODMIOTOWE

- Ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (uczniowskie kluby sportowe i kluby sportowe nieprowadzące działalności gospodarczej)
- Ustawa z dnia 9 listopada 2018 r. o kołach gospodyń wiejskich (koła gospodyń wiejskich)
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (ochotnicze straże pożarne)
- Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (ochotnicze straże pożarne)
- Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (spółdzielnie)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych (spółdzielnie socjalne)
- Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (uczelniiane organizacje studenckie)
- Ustawa z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (stowarzyszenia ogrodowe)
- Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (lokalne i regionalne organizacje turystyczne)

- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (lokalne grupy działania)
- Ustawa z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (Polski Związek Łowiecki)
- Ustawa z dnia 16 listopada 1964 r. o Polskim Czerwonym Krzyżu (Polski Czerwony Krzyż)
- Ustawa z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych (spółki non-profit)
- Ustawa z dnia 30 maja 1989 r. o izbach gospodarczych (izby gospodarcze)
- Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o organizacjach pracodawców (organizacje pracodawców)
- Ustawa z dnia 23 maja 1991 r. o związkach zawodowych (związki zawodowe)
- Ustawa z dnia 8 października 1982 r. o społeczno-zawodowych organizacjach rolników (kółka rolnicze)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 lipca 2012 r. w sprawie zakładów aktywności zawodowej (zakłady aktywności zawodowej)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (warsztaty terapii zajęciowej)

ZATRUDNIENIE

- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy
- Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy
- Ustawa z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę
- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych
- Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych
- Ustawa z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

DOSTĘPNOŚĆ

- Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia 2012 r. w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych

Wynagradzanie fundraiserów i agencji zewnętrznych

Wprowadzenie i cel

Uregulowanie zasad zatrudniania fundraiserów jest kluczowe dla ochrony etyki działań organizacji. Fundraiser nie powinien być motywowany do działań przynoszących jedynie krótkoterminowy zysk kosztem relacji z darczyńcami lub dobrego imienia podmiotu. Wynagrodzenie fundaisera odzwierciedla więc czas, kompetencje i jego realne zaangażowanie.

Fundraising opiera się na zaufaniu społecznym. Brak jasnych reguł – np. opieranie płatności wyłącznie na wysokich prowizjach od zebranych kwot – może budzić podejrzenia o nieuczciwe praktyki i podważać wiarygodność całego sektora NGO. Nadrzędnym celem tego standardu jest stworzenie sprawiedliwego systemu wynagradzania, który wspiera misję organizacji, chroni darczyńców przed presją oraz zapewnia fundraiserom stabilne i przejrzyste warunki pracy.

Kluczowe pojęcia

Umowa o pracę: Czynność prawna, w której pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy pod kierownictwem pracodawcy, w wyznaczonym miejscu i czasie, w zamian za ustalone wynagrodzenie i z pełną ochroną socjalną (urlopy, okres wypowiedzenia).

Umowa cywilnoprawna (np. zlecenie, dzieło): Relacja oparta na Kodeksie cywilnym, charakteryzująca się brakiem podporządkowania służbowego i mniejszą ochroną pracowniczą, stosowana często przy konkretnych zadaniach lub projektach.

Wynagrodzenie prowizyjne: Model, w którym wysokość zapłaty jest bezpośrednio powiązana z wartością pozyskanych darowizn.

Agencja fundraisingowa: Zewnętrzny podmiot świadczący usługi profesjonalnego pozyskiwania funduszy na rzecz organizacji.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Formy i zasady wynagradzania

1. Dozwolone modele: Podmiot stosuje wynagrodzenia oparte na umowach o pracę, umowach cywilnoprawnych lub opłatach ryczałtowych za usługę. Wynagrodzenie jest adekwatne do nakładu pracy, a nie tylko do efektu finansowego.
2. Ograniczenie prowizji: Należy unikać modeli opartych wyłącznie na procencie od zebranej kwoty. Prowizja jest dopuszczalna jedynie w wyjątkowych sytuacjach, gdy:
 - Organizacja nie ma funduszy na stałą pensję.

- Zarząd lub organ nadzorczy wyraził na to formalną zgodę.
- Wprowadzono limity minimalne i maksymalne wynagrodzenia.
- Wdrożono mechanizmy chroniące darczyńców przed agresywną presją ze strony fundraiseira, wynikającą z przyjętego systemu wynagrodzeń.

B. Współpraca z agencjami i fundraiserami zewnętrznymi

1. Rzetelna rekrutacja: Wybór agencji poprzedzony jest analizą ofert, weryfikacją referencji oraz oceną ryzyka wizerunkowego.
2. Precyzyjne zapisy umowne: Umowy z podmiotami zewnętrznymi zawierają: zakres usług, mierzalne cele, limity wynagrodzenia zmiennego oraz prawo organizacji do kontroli i audytu działań agencji.
3. Prawo do kontroli: Podmiot ma możliwość weryfikacji metod pozyskiwania środków oraz prawo do natychmiastowego zerwania umowy, jeśli agencja narusza zasady etyczne lub prawo.

C. Nadzór, transparentność i raportowanie

1. Nadzór merytoryczny: Podmiot stale monitoruje działania fundraiserów, dbając o poszanowanie godności darczyńców oraz unikając praktyk wprowadzających w błąd.
2. Audyt zewnętrzny: Dobrą praktyką jest przeprowadzanie co 2–3 lata zewnętrznego audytu polityki wynagradzania, aby potwierdzić zgodność z najwyższymi standardami rynkowymi.

D. Odpowiedzialność i warunki pracy

1. Kultura uczciwości: Podmiot zapewnia fundraiserom jasny system raportowania i mechanizmy zgłaszania nieprawidłowości (whistleblowing).
2. Zgodność z misją: Wszystkie zasady wynagradzania wzmacniają wartości: otwartość, uczciwość i szacunek.

Relacje z darczyńcami

Wprowadzenie i cel

Przekazanie darowizny to nie tylko wsparcie konkretnej inicjatywy fundraisingowej, ale także wyraz relacji pomiędzy darczyńcą, fundraiserami oraz wspieranym podmiotem.

Zachowania fundraiserów i podmiotów wobec darczyńców mają ogromny wpływ na promowanie dobroczynności, ale mogą także prowadzić do poważnych konsekwencji, takich jak utrata zaufania społecznego w przypadku nieetycznych i nieuczciwych działań.

Celem ustanowienia jasnych zasad dotyczących relacji z darczyńcami jest zapewnienie, że interakcje te opierają się na wzajemnym szacunku oraz są prowadzone w sposób odpowiedzialny i etyczny.

Kluczowe pojęcia

Darczyńca: Osoba prawna (jednostka organizacyjna) lub fizyczna, która przekazała darowiznę organizacji.

Umowa darowizny: umowa cywilnoprawna, polegająca na przekazaniu określonych dóbr organizacji, np. pieniędzy, sprzętu, wyposażenia.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec Fundraiserów

1. Etyczne traktowanie darczyńców: Fundraiserzy podejmują wszelkie działania, aby zapewnić uczciwe traktowanie darczyńcom, unikając presji, szantażu i manipulacji.
2. Odpowiedzialność: Fundraiserzy odmawiają przyjęcia darowizny, jeśli mają uzasadnione powody, by sądzić, że darczyńca nie jest w stanie podjąć świadomej decyzji.
3. Szacunek dla prywatności: Fundraiserzy dbają o prywatność darczyńców, unikając natręczego kontaktu i szanując prośby o zakończenie interakcji.
4. Zbieranie danych: Fundraiserzy nie zbierają danych darczyńców, których przetwarzanie nie jest uzasadnione dla procesu związanego z przekazaniem darowizny.
5. Szacunek dla preferencji: Fundraiserzy nie zachęcają darczyńców do anulowania lub zmiany istniejącej darowizny na rzecz innych podmiotów.

B. Wymogi wobec podmiotu

1. Zgodność z misją: Podmiot nie pozyskuje darowizn na cele, które są sprzeczne z jego misją.
2. Transparentność wydatków: Podmiot informuje publicznie o zasadach

- postępowania z zebranymi funduszami, zwłaszcza w sytuacjach nadzwyczajnych i wyjątkowych oraz o możliwości odzyskania darowizny.
3. Informowanie darczyńców: Podmiot dba o to, by darczyńcy mieli dostęp do wszelkich informacji niezbędnych do podjęcia świadomej decyzji o przekazaniu darowizny.
 4. Anonimowość: Podmiot respektuje prośby darczyńców o zachowanie anonimowości.
 5. Umowy darowizny: Dobrą praktyką jest podpisanie umowy darowizny, jeśli taka jest wola darczyńcy.
 6. Otwartość w komunikacji: Podmiot jasno przedstawia, jak darczyńcy mogą się z nim skontaktować w sprawie przekazania darowizny, udostępniając dane kontaktowe na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych.
 7. Ochrona danych osobowych: Podmiot informuje, jak darczyńcy mogą zaktualizować lub usunąć swoje dane osobowe, zamieszczając odpowiednie informacje na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych.
 8. Szybka reakcja: Po zgłoszeniu zmiany lub anulowaniu darowizny przez darczyńcę, podmiot niezwłocznie rozpoczyna proces zmiany lub anulowania regularnej darowizny, którą zarządza, by nie doszło do wpłaty w kolejnym okresie rozliczeniowym (dotyczy np. comiesięcznych darowizn wpłacanych za pośrednictwem kart kredytowych).
 9. Zgodność z celami darowizny: W przypadku przyjęcia darowizny celowej organizacja wydatkuje zebrane fundusze wyłącznie na cel, na który zostały pozyskane.
 10. Jasność celów fundraisingowych: Podmiot informuje o celu, na jaki zostaną przeznaczone fundusze po przekroczeniu kwoty wyznaczonej jako minimalna do realizacji celu, już na etapie rozpoczęcia działań fundraisingowych (zbiórki).

Poszanowanie beneficjentów i ochrona ich godności

Wprowadzenie i cel

Etyczny fundraising opiera się na szczególnej odpowiedzialności wobec osób, dla których podmiot działa. Fundamentem jest ochrona godności i podmiotowości beneficjentów, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dzieci oraz osób w trudnej sytuacji życiowej. Podmiot kategorycznie odrzuca instrumentalne wykorzystywanie ich wizerunku, wrażliwości czy trudnego położenia życiowego.

Celem standardu jest zagwarantowanie bezpieczeństwa osób korzystających ze wsparcia oraz wzmacnianie zaufania do podmiotu poprzez prowadzenie komunikacji opartej na zasadach etyki i odpowiedzialności.

Kluczowe pojęcia

Anonimizacja danych: To przygotowanie danych i opracowanie materiałów w taki sposób, by nie było możliwe zidentyfikowanie konkretnej osoby (np. poprzez zamazanie twarzy, zmianę imienia lub szczegółów biograficznych).

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec podmiotu

1. Odpowiedź na potrzeby: Podmioty skutecznie odpowiadają na potrzeby beneficjentów z maksymalną lojalnością i empatią.
2. Godność beneficjentów: Sposób komunikacji w fundraisingu nie narusza godności beneficjentów ani nie wymusza na nich zachowań, które osłabiają ich pozycję.
3. Zgoda na wykorzystanie wizerunku: Wykorzystanie wizerunku beneficjentów w materiałach wymaga wyraźnej i świadomej zgody beneficjenta lub jego opiekuna prawnego.
4. Prezentacja beneficjentów: Podmioty prezentują beneficjentów w sposób zgodny z ich oczekiwaniami.
5. Ochrona prywatności: Podmioty unikają ujawniania informacji mogących narażać beneficjentów na ryzyko stygmatyzacji, w razie potrzeby stosując anonimizację.
6. Przejrzystość w komunikacji: Podmioty informują darczyńców o użyciu aktorów w kampaniach oraz o tym, czy materiały są archiwalnymi świadectwami rezultatów, czy opisem bieżącego kryzysu.

Zarządzanie relacjami z wolontariuszami

Wprowadzenie i cel

Etyczny fundraising wymaga odpowiedzialnego podejścia do osób, które aktywnie wspierają misję podmiotu. Podmiot uznaje wolontariuszy za kluczowych interesariuszy i dba o ich autonomię oraz bezpieczeństwo. Celem standardu jest określenie wysokich standardów współpracy, zapewnienie profesjonalnego przygotowania do zadań oraz ochrona wolontariuszy przed sytuacjami naruszającymi ich wartości lub bezpieczeństwo prawne.

Kluczowe pojęcia

Onboarding wolontariusza: To zespół działań i czynności (szkolenia, wdrożenie), które mają na celu przygotowanie i wprowadzenie nowego członka zespołu do struktury i kultury organizacji.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec podmiotu

1. Porozumienia i regulaminy: Podmiot posiada spisane zasady współpracy z wolontariuszami, np. w formie regulaminu oraz stosuje pisemne porozumienia o współpracy.
2. Ubezpieczenie wolontariuszy: Podmiot zapewnia ubezpieczenie wolontariuszom na czas trwania działań fundraisingowych.
3. Szkolenie wolontariuszy: Podmiot zapewnia właściwy onboarding, obejmujący etykę fundraisingu, zasady komunikacji oraz ochronę danych osobowych.
4. Weryfikacja kandydatów: W przypadku pracy z osobami w trudnej sytuacji podmiot wymaga oświadczenia o niekaralności. W pracy z dziećmi bezwzględnie stosuje się zapisy ustawy o ochronie małoletnich (tzw. Ustawa Kamilka).
5. Transparentność nagród: Podziękowania i nagrody dla wolontariuszy są jawne, niedyskryminujące i nie stanowią ukrytej formy wynagrodzenia za pracę.

Zbiórki publiczne i terenowe

Wprowadzenie i cel

Zbiórki publiczne stanowią jedną z najbardziej tradycyjnych i widocznych form fundraisingu. Ze względu na swój bezpośredni charakter – kontakt twarzą w twarz z darczyńcą w przestrzeni publicznej – wymagają szczególnej dbałości o standardy etyczne i organizacyjne.

Nadrzędnym celem niniejszych zasad jest budowanie zaufania społecznego do sektora NGO poprzez pełną przejrzystość działań. Standardy te służą ochronie darczyńców (ze szczególnym uwzględnieniem osób wrażliwych), zapewnieniu bezpieczeństwa beneficjentom oraz profesjonalizacji pracy fundraiserów terenowych. Odpowiedzialne zarządzanie powierzonymi funduszami w tym obszarze jest fundamentem wiarygodności każdej organizacji.

Kluczowe pojęcia

Zbiórka publiczna: Zbieranie ofiar w gotówce lub darów w naturze w miejscu publicznym na określony cel (np. pomoc społeczna, ochrona zdrowia, kultura). Wymaga zgłoszenia na ogólnopolskim portalu zbiórek. Podmiotami uprawnionymi do przeprowadzenia zbiórek publicznych są organizacje pozarządowe (np. fundacje, stowarzyszenia), kościelne osoby prawne oraz inne podmioty wyznaniowe, inne jednostki organizacyjne niedziałające w celu osiągnięcia zysku, a także komitety społeczne powołane specjalnie w celu przeprowadzenia zbiórki.

Zbiórka niepubliczna: Akcja skierowana do zamkniętego, ściśle określonego grona osób (np. pracowników jednej firmy, członków konkretnego klubu). Nie podlega obowiązkowi rejestracji i charakteryzuje się mniejszą formalizacją.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec Fundraiser

1. Przygotowanie i szkolenie: Każdy fundraiser przechodzi szkolenie z zakresu etyki i zasad komunikacji przed wyjściem w teren. Zna cel zbiórki i potrafi rzetelnie o nim opowiedzieć.
2. Identyfikacja i narzędzia: Fundraiser jest wyposażony w widoczny identyfikator i ma przygotowane materiały informacyjne o celu zbiórki w formie drukowanej lub/i online.
3. Etyka rozmowy i ochrona osób wrażliwych: Fundraiser ma obowiązek zakończyć rozmowę, jeśli zauważy u rozmówcy zagubienie, niepewność lub brak zrozumienia przekazu. Niedopuszczalne jest przyjmowanie darowizn (szczególnie regularnych) od osób, które nie są świadome długofalowych zobowiązań finansowych.

B. Wymogi wobec podmiotu

1. Pełna przejrzystość celu: Każdy materiał (ulotka, strona www) zawiera jasny opis celu.

2. Etyka pozyskiwania środków: Podmiot dba, by komunikacja nie opierała się na manipulacji, presji czy wywoływaniu nieuzasadnionego poczucia winy. Przekazanie darowizny jest dobrowolne, a sugerowanie jej obowiązkowości zabronione.
3. Zarządzanie finansami i ewidencja: Środki ze zbiórki są księgowane w sposób wyodrębniony. Dobrą praktyką jest prowadzenie osobnego subkonta bankowego dla danej akcji.
4. Standardy ochrony: Podmiot wdraża procedury chroniące osoby starsze i z niepełnosprawnościami przed nieprzemyślanym wsparciem pod wpływem impulsu.
5. Sprawozdawczość: Podmiot publikuje roczne sprawozdania z wykorzystania zebranych kwot, pokazując realny wpływ zrealizowanej pomocy.

Wydarzenia fundraisingowe (wydarzenia specjalne)

Wprowadzenie i cel

Wydarzenia fundraisingowe stanowią grupę różnorodnych pomysłów na zbieranie funduszy: od formalnych kolacji do koncertów charytatywnych. Nierzadko stanowią one unikalne połączenie budowania relacji, promocji misji oraz bezpośredniego gromadzenia funduszy. W ich trakcie często wykorzystuje się różnorodne narzędzia fundraisingu, takie jak kwesty, loterie, aukcje.

Ze względu na dużą różnorodność form i skali trudno sformułować jednolite wytyczne adekwatne dla każdego typu aktywności – inne zasady dotyczą bowiem lokalnej kwesty, a inne ogólnopolskiego biegu charytatywnego. Celem niniejszych standardów jest wskazanie kluczowych obszarów wspólnych dla większości wydarzeń specjalnych. Ich wdrożenie ma zapewnić profesjonalizm organizacyjny, bezpieczeństwo finansowe oraz pełną transparentność wobec uczestników i darczyńców, co przekłada się na wiarygodność podmiotu organizującego.

Kluczowe pojęcia

Kwesta: To zbiórka publiczna. Celem jest pozyskanie środków na konkretny cel charytatywny. Wpłacający wrzucają gotówkę do puszek lub skrzynki. Jeśli równolegle z przyjmowaniem gotówki do puszek/skrzynek są akceptowane inne formy wpłat, np. poprzez terminale płatnicze, kody QR, to od strony formalnej są one darowiznami, a nie zbiórką publiczną.

Aukcja: To sprzedaż przedmiotów lub usług poprzez licytację, gdzie osoby zainteresowane oferują coraz wyższe kwoty, a przedmiot trafia do tego, kto zaoferuje najwięcej. W kontekście fundraisingu aukcja ma na celu pozyskanie środków na cel dobroczynny. Przedmiotem aukcji są np. dary od sponsorów, prace artystyczne, bilety na wydarzenia, a pieniądze z ich sprzedaży przekazywane są np. na wsparcie podopiecznych lub realizację projektu.

Koncerty charytatywne: To wydarzenie muzyczne organizowane w celu pozyskania środków na cel dobroczynny lub wsparcie określonej inicjatywy.

Wydarzenie sportowe (np. bieg charytatywny): Aktywność łącząca promocję zdrowia z dobroczynnością, gdzie środki pozyskiwane są z opłat startowych, dobrowolnych zbiórek uczestników lub od sponsorów (np. za każdy przebiegnięty kilometr).

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec podmiotu

1. Spełnienie wymogów formalnych: Podmiot dba o pełne przestrzeganie przepisów prawa (np. ustawa o zbiórkach publicznych, prawo o ruchu dro-

- gowym przy biegach, przepisy sanitarne). Każda zbiórka publiczna jest zgłaszana i rozliczana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.
2. Analiza i zabezpieczenie ryzyk: Podmiot przeprowadza analizę ryzyk (finansowych, wizerunkowych, bezpieczeństwa). Organizacja dba o to, by koszty organizacji nie skonsumowały nieproporcjonalnie dużej części wpływów. W przypadku wydarzeń budujących relacje (gdzie zysk nie jest priorytetem), podmiot precyzyjnie budżetuje koszty, aby działać odpowiedzialnie.
 3. Przejrzystość celu: Uczestnicy są jasno informowani, na co zostaną przeznaczone zebrane środki. Informacja ta jest widoczna w materiałach promocyjnych, na stronie wydarzenia oraz w trakcie jego trwania.
 4. Informacja o darowiznach rzeczowych i w formie usług: Podmiot jasno komunikuje status przedmiotów pozyskanych na wydarzenie – czy trafią one bezpośrednio do beneficjentów, czy są odsprzedawane na aukcji, a zysk z nich przeznaczany na cel statutowy.
 5. Dostępność form płatności: Podmiot z wyprzedzeniem informuje o dostępnych metodach wsparcia (gotówka do puszek, terminale płatnicze, kody QR, przelewy online), zapewniając uczestnikom komfort i przejrzystość transakcji.
 6. Zasady uczestnictwa i bezpieczeństwo: Organizator przekazuje uczestnikom wszelkie wymagania (np. zdrowotne, wiekowe) oraz zapewnia odpowiednie zabezpieczenie (np. pomoc medyczną, ubezpieczenie OC), jeśli charakter wydarzenia tego wymaga.
 7. Warunki finansowania: Jeśli wydarzenie opiera się na mechanizmie „wyzwania” (np. sponsor płaci za wynik uczestnika), zasady te są spisane i zrozumiałe dla obu stron przed startem.
 8. Procedury zwrotu środków: Podmiot posiada wypracowane procedury na wypadek odwołania wydarzenia lub niemożności spełnienia świadczeń wzajemnych wobec partnerów biznesowych, regulujące kwestie zwrotu lub przeksięgowania środków.
 9. Etyczne pozyskiwanie fantów i nagród: Podmiot dba, aby przedmioty przekazywane na aukcje lub loterie pochodziły z etycznych źródeł i nie stały w sprzeczności z misją organizacji.
 10. Raportowanie po wydarzeniu: Po zakończeniu wydarzenia podmiot publikuje informację o rezultatach, np. w mediach społecznościowych lub na stronie.

Polecenie zapłaty (Direct Debit) i darowizny regularne

Wprowadzenie i cel

Polecenie zapłaty to jedna z najskuteczniejszych metod budowania stabilności finansowej organizacji poprzez regularne wsparcie od darczyńców. Ze względu na automatyczny charakter płatności i konieczność przetwarzania wrażliwych danych bankowych obszar ten wymaga najwyższych standardów etycznych i proceduralnych.

Nadrzędnym celem niniejszych regulacji jest ochrona darczyńcy oraz zapewnienie, że każda decyzja o ustanowieniu płatności cyklicznej jest w pełni świadoma, dobrowolna i bezpieczna. Standardy te mają na celu minimalizowanie ryzyka nadużyć, ochronę osób wrażliwych oraz zapewnienie pełnej zgodności z przepisami o usługach płatniczych i ochronie danych osobowych.

Kluczowe pojęcia

Polecenie zapłaty (Direct Debit): Metoda płatności pozwalająca organizacji na automatyczne pobieranie ustalonej kwoty z konta darczyńcy w regularnych odstępach czasu, po uzyskaniu jego uprzedniej zgody.

Dyrektywa PSD2 (Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2366 z dnia 25.11.15 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego): Europejskie przepisy regulujące rynek usług płatniczych. Ich celem jest zwiększenie bezpieczeństwa płatności elektronicznych oraz ochrona konsumentów (w tym darczyńców) na jednolitym rynku unijnym.

Trwały nośnik: Nośnik informacji (np. e-mail, SMS, papierowy formularz), który pozwala darczyńcy przechowywać i odtwarzać otrzymane dane w niezmienionej formie.

Direct Debit Confirmation: Oficjalne potwierdzenie ustanowienia cyklicznej darowizny, przesyłane darczyńcy po zakończeniu procesu rejestracji.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec Fundraiser

1. **Przejrzystość informacji:** Fundraiser przekazuje pełne informacje o zasadach darowizny ustnie oraz na trwałym nośniku. Obowiązkowo informuje o łącznych kosztach rocznych oraz o przysługującym prawie do anulowania subskrypcji w dowolnym momencie.
2. **Weryfikacja intencji:** Fundraiser uzyskuje jasne potwierdzenie, zadając pytanie wprost: „Czy chce Pan/Pani potwierdzić ustanowienie comiesięcznej darowizny w kwocie X?”. Zakazane jest stosowanie domyślnych zgód.

3. Etyka i dobrowolność: Niedopuszczalne jest wywieranie presji, straszenie lub manipulacja emocjonalna. Odmowa wsparcia jest przyjmowana z szacunkiem i bez dalszej perswazji.
4. Ochrona osób wrażliwych: Jeśli fundraiser ma wątpliwość, czy rozmówca w pełni rozumie mechanizm płatności cyklicznej (np. ze względu na wiek lub stan zdrowia), ma obowiązek przerwać proces i nie przyjmować darowizny.
5. Identyfikacja i profesjonalizm: Każdy fundraiser posiada czytelny identyfikator (imię, nazwa organizacji, numer kontaktowy) oraz posiada podstawową wiedzę z zakresu RODO, PSD2 i etyki kontaktu.

B. Wymogi wobec podmiotu

1. Bezpieczeństwo danych: Organizacja gwarantuje, że dane bankowe są przetwarzane zgodnie z rygorystycznymi standardami technicznymi i prawnymi (RODO/PSD2), chroniąc je przed nieuprawnionym dostępem.
2. Weryfikacja i potwierdzenie: Po ustanowieniu darowizny podmiot niezwłocznie wysyła darczyńcy „Direct Debit Confirmation”. Potwierdzenie zawiera dane kontaktowe (telefon, e-mail, formularz www) umożliwiające łatwą zmianę lub odwołanie zgody.
3. Łatwość rezygnacji: Procedura odstąpienia od darowizny jest prosta, jednoznaczna i nie nakłada na darczyńcę dodatkowych trudnień.
4. Kontrola jakości: Organizacja prowadzi systematyczne audyty pracy fundraiserów (np. metodą „mystery shopping” lub weryfikacji telefonicznej), aby sprawdzać zgodność ich działań z kodeksem etycznym.
5. Dostęp do informacji: Podmiot umożliwia darczyńcy stały dostęp do informacji o statusie jego wpłat i celach, na jakie są one wydatkowane.

Fundraising cyfrowy

Wprowadzenie i cel

Technologia odgrywa znaczącą rolę w fundraisingu. Podmioty realizują swoje cele, wykorzystując szeroki wachlarz narzędzi cyfrowych, takich jak:

- własne serwisy i bramki płatnicze na stronach internetowych,
- platformy crowdfundingowe i kampanie w mediach społecznościowych,
- e-mail fundraising,
- wydarzenia fundraisingowe online,
- licytacje charytatywne online,
- mikrodonacje (darowizny przy okazji transakcji online),
- procent od wartości transakcji online.

Środki zbierane za pośrednictwem narzędzi cyfrowych mogą trafić:

- bezpośrednio do organizacji,
- do osoby lub osób prowadzących zbiórkę, które przekażą je organizacji,
- do beneficjenta, który nie jest organizacją.

Niniejszy kodeks skierowany jest przede wszystkim do organizacji oraz platform kształtujących standardy e-fundraisingu. Szczególna odpowiedzialność spoczywa na podmiotach rozpoznawalnych i wpływowych – ich decyzje dotyczące wyboru partnerów technologicznych wyznaczają wzorce dla całego sektora i dla osób prywatnych.

Wybór partnerów, którzy stosują niejasne systemy prowizyjne lub opierają komunikację wyłącznie na radykalnych emocjach, obniża zaufanie do całego sektora i uderza we wszystkich interesariuszy procesu.

Nadrzędnym celem niniejszych zasad jest zapewnienie pełnej transparentności fundraisingu cyfrowego poprzez stosowanie najwyższych standardów przetwarzania i bezpieczeństwa informacji o darczyńcach, jasne komunikowanie kosztów i prowizji związanych z obsługą zbiórek oraz transparentne zasady współpracy z zewnętrznymi dostawcami technologii i platformami crowdfundingowymi.

Kluczowe pojęcia

Crowdfunding (finansowanie społecznościowe): Model pozyskiwania środków polegający na gromadzeniu wpłat od dużej liczby osób za pośrednictwem dedykowanych serwisów internetowych na realizację konkretnego projektu.

Platforma crowdfundingowa: Serwis internetowy działający jako pośrednik między organizatorem zbiórki a społecznością darczyńców, udostępniający narzędzia do wpłat i komunikacji.

Mikrodonacje: Drobne kwoty przekazywane zazwyczaj „przy okazji” innych operacji finansowych, np. zakupów czy transakcji bankowych.

Bramka płatnicza (operator płatności): System informatyczny umożliwiający bezpieczną obsługę transakcji bezgotówkowych (karty, Blik, szybkie przelewy) bezpośrednio na stronie podmiotu.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec podmiotu

1. Jasny cel zbiórki: Podmiot precyzyjnie określa cel zbiórki i informuje, czy jest to akcja jednorazowa, czy wsparcie działań stałych. Cel nie jest zmieniany bez powiadomienia darczyńców. W sytuacjach losowych wymuszających zmianę przeznaczenia środków podmiot niezwłocznie publikuje stosowne wyjaśnienie.
2. Bezpieczeństwo danych (Polityka prywatności): Podmiot posiada i udostępnia aktualną politykę prywatności. Dokument jasno wskazuje, jakie dane są przetwarzane, przy użyciu jakiego oprogramowania oraz komu są przekazywane (np. operatorom płatności) zgodnie z RODO.
3. Regulamin darowizn: W szczególności w przypadku podmiotów, które nie mają jeszcze wypracowanych procedur, dobrą praktyką jest opracowanie i opublikowanie regulaminu darowizn określającego zasady przekazywania środków, ścieżkę reklamacyjną oraz sposób rezygnacji z subskrypcji lub dalszej komunikacji.
4. Standard komunikacji cyfrowej: Podmiot regularnie informuje o postępach zbiórki i efektach działań, wykorzystując dostępne narzędzia.
5. Etyczny wybór partnerów technologicznych: Podmiot dobiera platformy i dostawców usług płatniczych w sposób zgodny ze swoimi wartościami. Unika współpracy z podmiotami stosującymi manipulacyjne techniki sprzedaży lub agresywne komunikaty oparte wyłącznie na wzbudzaniu poczucia winy.
6. Transparentność kosztów i prowizji: Podmiot korzysta z usług partnerów, którzy w sposób czytelny informują darczyńcę o kosztach obsługi transakcji lub dobrowolnych opłatach na rzecz platformy.
7. Regulacje wydarzeń online: Prowadząc wydarzenia online (aukcje, licytacje), podmiot musi zamieścić regulamin, który jasno określa obowiązki stron uczestniczących w danym wydarzeniu z zaznaczeniem obowiązków podatkowych oraz opisem, jak będzie księgowana dana wpłata.
8. Model crowdfundingu: W kampaniach opartych na nagrodach podmiot jednoznacznie określa, czy wpłata jest darowizną z upominkiem, czy sprzedażą produktu (przedsprzedażą), co ma kluczowe znaczenie dla obowiązków księgowych i podatkowych.
9. Niezależność cyfrowa: Podmiot powinien unikać umów o wyłączność z platformami. Podmiot powinien dbać o zabezpieczenie swoich praw do bazy darczyńców oraz swobodę prowadzenia własnych kanałów komunikacji.

Współpraca finansowa z firmami

Wprowadzenie i cel

Partnerstwa z sektorem biznesowym stanowią kluczowy filar nowoczesnego fundraisingu. Współpraca ta przynosi obopólne korzyści i realnie wzmacnia wpływ społeczny organizacji, a jej oparcie na etyce pozwala na budowanie stabilnych, długofalowych relacji.

Katalog narzędzi fundraisingowych we współpracy z firmami obejmuje między innymi:

- Sponsoring.
- Darowizny celowe i ogólne.
- Wsparcie rzeczowe – darowizny w formie sprzętu, produktów lub materiałów.
- Marketing społecznie zaangażowany (CRM – Cause Related Marketing) – wspólne działania promocyjne łączące sprzedaż z celem społecznym.
- Programy grantowe – realizacja wspólnych konkursów i projektów finansowanych przez partnera.
- Wolontariat i zbiórki pracownicze – angażowanie zespołu firmy w pomoc na rzecz organizacji.
- Payroll Giving – program regularnych wpłat charytatywnych bezpośrednio z wynagrodzeń pracowników.
- Sprzedaż dobroczynna – zakup produktów lub usług, z których dochód wspiera misję podmiotu.
- Mikrodotacje – drobne kwoty przekazywane zazwyczaj „przy okazji” innych operacji finansowych, np. zakupów czy transakcji bankowych.
- Wydarzenia partnerskie – organizacja wspólnych inicjatyw integrujących oba sektory.

Celem tych zasad jest zapewnienie, aby współpraca między podmiotami a firmami była uczciwa, przejrzysta i bezpieczna dla obu stron. Wprowadzone standardy służą maksymalizacji korzyści społecznych, przy jednoczesnym minimalizowaniu ryzyka nieporozumień, konfliktów interesów oraz dbałości o pełną transparentność podejmowanych działań.

Kluczowe pojęcia

Darowizna: Przekazanie środków pieniężnych przez firmę na rzecz organizacji, bez oczekiwania świadczenia wzajemnego (np. eksponowania logo firmy, reklamy) ze strony organizacji. Jest to wsparcie przeznaczone bezpośrednio na cele statutowe lub darowizna celowa, np. na określony program/działanie.

Sponsoring: Umowa, w której organizacja zobowiązuje się do świadczenia wzajemnego (np. eksponowania logo firmy, reklamy) w zamian za wsparcie finansowe. Transakcja ta wymaga zarejestrowanej działalności gospodarczej przez organizację i podlega opodatkowaniu.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec podmiotu

1. Spójność wartości: Podmiot przed rozpoczęciem współpracy sprawdza, czy działalność partnera biznesowego jest zgodna z jego misją i wartościami.
2. Zasady współpracy z firmami: Podmiot posiada jasno określone zasady współpracy, w tym listę branż, z którymi nie podejmuje działań, aby chronić zaufanie darczyńców i odbiorców.
3. Forma współpracy: Podmiot jasno określa formę współpracy (np. darowizna, sponsoring, sprzedaż usługi) i stosuje rozliczenia zgodne z prawem oraz przepisami podatkowymi.
4. Umowy pisemne: W przypadku świadczeń wzajemnych organizacja zawiera pisemną umowę z partnerem biznesowym.
5. Wykorzystanie informacji i logo podmiotu: Umowy jasno określają zasady informowania o współpracy. Logo podmiotu nie jest używane wyłącznie w celach komercyjnych bez realnego wsparcia działań statutowych.
6. Realizacja zobowiązań: Podmiot rzetelnie wywiązuje się ze wszystkich zapisów umownych.
7. Oznaczanie partnerstw: Partnerstwa i treści sponsorowane są zawsze wyraźnie oznaczone.
8. Transparentność komunikacji: Wszystkie materiały, wydarzenia i treści wspierane przez firmy zawierają jasną informację o charakterze współpracy, aby uniknąć ukrytego marketingu.
9. Raportowanie efektów: Podmiot przekazuje partnerowi rzetelne i sprawdzone informacje o efektach wspólnych działań.
10. Wskaźniki efektywności: Informacje dla firmy obejmują rezultaty merytoryczne, komunikacyjne oraz krótkie rozliczenie finansowe zgodne z celem wsparcia.
11. Terminowość i komunikacja: Podmiot dotrzymuje ustalonych terminów kontaktu, a w razie trudności informuje partnera i proponuje rozwiązania.
12. Niezależność podmiotu: Współpraca finansowa nie narusza bezstronności podmiotu ani nie wpływa na jego stanowisko w kwestiach publicznych związanych z misją.
13. Ochrona danych: Podmiot nie przekazuje firmom danych osobowych darczyńców, sympatyków ani beneficjentów. Komunikacja odbywa się zgodnie z RODO i polityką prywatności podmiotu.
14. Transparentność wydarzeń: Przy wspólnych wydarzeniach role i odpowiedzialności podmiotu oraz partnera biznesowego są jasno określone i czytelne dla uczestników.

Fundraising testamentowy

Wprowadzenie i cel

Fundraising testamentowy to specyficzna forma fundraisingu, której towarzyszą liczne dylematy etyczne i moralne oraz potencjalne ryzyka związane z działaniami podmiotów i fundraiserów.

Głównym celem regulacji dotyczących darowizn w testamentach jest zapewnienie, że pozyskiwanie zapisów testamentowych na rzecz podmiotu odbywa się w sposób dobrowolny, odpowiedzialny oraz z należyтым szacunkiem dla woli testatora. Wydatkowanie tych środków jest zgodne z zamysłem darczyńcy (testatora).

Kluczowe pojęcia

Fundraising testamentowy: Obejmuje etyczne praktyki i działania komunikacyjne zmierzające do pozyskania dobrowolnych zapisów w testamencie na rzecz realizacji misji podmiotu. Kluczowym aspektem jest tu bezinteresowność: podmiot nie jest zobowiązany do zapewnienia testatorowi utrzymania, opieki ani oferowania jakichkolwiek innych usług lub korzyści materialnych w zamian za przyszły zapis. Jest to akt darowizny opartej na wartościach, a nie transakcja usługowa.

Umowa dożywocia: Specyficzna umowa cywilnoprawna, na mocy której następuje przeniesienie własności nieruchomości na podmiot w zamian za dożywotnie utrzymanie zbywcy (beneficjenta). Zobowiązanie podmiotu obejmuje zazwyczaj zapewnienie mieszkania, wyżywienia, ubrania oraz opieki w chorobie. Ze względu na swój wzajemny i zobowiązaniowy charakter umowy dożywocia nie są traktowane jako element fundraisingu testamentowego, lecz jako operacje o charakterze cywilnoprawnym, obciążone konkretnym świadczeniem zwrotnym.

Umowa darowizny z ustanowieniem służebności osobistej: Umowa, w której darczyńca przekazuje określony majątek (najczęściej nieruchomość) podmiotowi, zastrzegając dla siebie prawo do dalszego korzystania z tego majątku (np. dożywotniego mieszkania w przekazanym domu). W odróżnieniu od fundraisingu testamentowego bez ustanowienia służebności osobistej podmiot przyjmuje tu zobowiązanie do świadczenia określonych korzyści na rzecz darczyńcy. Podobnie jak umowa dożywocia rozwiązanie to nie jest klasyfikowane jako fundraising testamentowy, ponieważ zawiera element bezpośredniego świadczenia wzajemnego na rzecz osoby przekazującej majątek.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Wymogi wobec Fundraisera

1. Dobrowolność decyzji: Fundraiser zapewnia, że pozyskiwanie zapisów testamentowych odbywa się wyłącznie na zasadzie pełnej dobrowolności testatora, bez jakiegokolwiek presji.
2. Zdolność do świadomej decyzji: Fundraiser rezygnuje z prób pozyskania zapisów testamentowych od osób, które wskazują brak zdolności do świadomego podejmowania decyzji.

3. Unikanie nacisku: Fundraiser unika sytuacji, w których zapis testamentowy mógłby zostać uzyskany przez groźbę, manipulację, wywarcie nadmiernego nacisku lub wykorzystanie zależności.
4. Ostrożność wobec grup szczególnie wrażliwych: Podmiot zachowuje szczególną ostrożność, gdy prosi o zapis testamentowy swoich pracowników i wolontariuszy lub beneficjentów, zwłaszcza gdy są to osoby starsze, nieuleczalnie chore czy o ograniczonej sprawności umysłowej.
5. Przejrzystość na spotkaniach: Podczas umawiania spotkań z testatorem fundraiser:
 - informuje o celu spotkania przed przyjęciem zaproszenia od potencjalnego testatora,
 - wyraża zgodę na obecność osób trzecich na spotkaniu, jeśli taka jest wola testatora,
 - szanuje prawo testatora do zakończenia spotkania w dowolnym momencie.
6. Poufność i anonimowość testatora: Podmioty chronią poufność informacji zarówno o zamiarze sporządzenia testamentu przez testatora, jak i o treści testamentu, zgodnie z wolą testatora.
7. Świadoma zgoda na upublicznienie danych: Podmioty uzyskują świadomą zgodę testatora na jakiejkolwiek formy uhonorowania go lub upublicznienia jego danych, respektując jego prawo do zachowania anonimowości.
8. Zachowanie neutralne i bezpieczne w procesie: Fundraiserzy udzielają informacji ogólnych o formach testamentów oraz danych podmiotu, które powinny być uwzględnione w testamencie (tj. formy testamentów i zapisów testamentowych, dane podmiotu, które należy wpisać w testamencie w przypadku wyboru go przez testatora).
9. Doradztwo prawne: Fundraiserzy nie udzielają porad prawnych, nie wskazują najlepszych rozwiązań, nie tworzą lub nie proponują zapisów testamentowych. Dobrą praktyką jest skierowanie testatorów do zewnętrznych, niezależnych specjalistów w celu uzyskania profesjonalnej porady prawnej.
10. Rola fundraiseira w procesie zapisu testamentu: Fundraiser nie pełni roli mediatora między testatorem a jego rodziną. Odmawia przekazania informacji rodzinie o nieuwzględnieniu ich w testamencie czy wyjaśnienia powodów takiej decyzji. Nie prosi testatora o przepisanie spadku dla siebie.
11. Kopia testamentu: Fundraiser prosi testatora o przekazanie kopii lub odpisu testamentu po jego sporządzeniu. Testator ma prawo odmówić przekazania dokumentu.
12. Informowanie przełożonych: Jeśli fundraiser pozyska informację, że zostanie uwzględniony w testamencie testatora, każdorazowo informuje osobę przełożoną.

B. Wymogi wobec podmiotu:

1. Finansowanie doradztwa prawnego i notarialnego: Podmiot może w całości lub w części pokryć koszty porady prawnej lub sporządzenia testamentu, pod warunkiem zachowania pełnej niezależności testatora. Podmiot jest zobowiązany zapewnić testatora, że sfinansowanie tych usług nie obli-

- guje go do dokonania zapisu na rzecz organizacji. Testator ma zapewnioną całkowitą swobodę w wyborze prawnika lub notariusza.
2. Zalecenia dotyczące specjalistów: Podmiot może wskazać testatorowi listę zaufanych profesjonalistów w kwestiach prawa spadkowego. Dobrą praktyką jest zachęcanie testatora do skorzystania z zewnętrznych i niezależnych specjalistów.
 3. Zapis testamentowy na określony cel: Podmiot dokłada starań, aby zapis testamentowy został przeznaczony na wskazany cel. Możliwości realizacji celu mogą być ograniczone w przypadkach, gdy:
 - cel został wcześniej zrealizowany,
 - cel jest niezgodny z celami i strategią podmiotu,
 - podmiot zrezygnował z realizacji celu lub dokonał jego rewizji,
 - cel przestał być skutecznym sposobem realizacji misji podmiotu,
 - kwota zapisu testamentowego przewyższa kwotę potrzebną do realizacji celu.
 4. Informowanie testatora: Jeśli podmiot nie może przeznaczyć zapisu testamentowego na wskazany cel, bez zbędnej zwłoki informuje o tym testatora.
 5. Kopia testamentu: Posiadanie kopii testamentu przez podmiot jest korzystne dla weryfikacji celów zapisu.
 6. Prawo do odmowy przyjęcia spadku: Podmiot ma prawo nie przyjąć spadku, zwłaszcza w sytuacjach, gdy:
 - zapis testamentowy prowadzi do konfliktu z innymi zapisobiercami,
 - zapis wiąże się z koniecznością spłaty zadłużenia.

Rozpatrywanie skarg i procedura odwoławcza

Wprowadzenie i cel

Zaufanie darczyńców jest najcenniejszym kapitałem sektora społecznego. System rozpatrywania skarg stanowi kluczowe narzędzie weryfikacji standardów e-fundraisingu oraz działań terenowych w praktyce. Procedura ta pozwala na identyfikację naruszeń, naprawę szkód oraz ciągłe doskonalenie jakości działań organizacji korzystających ze znaku „Wzorowy fundraising”.

Nadrzędnym celem niniejszej procedury jest zapewnienie osobom fizycznym realnej ścieżki zgłaszania nieprawidłowości oraz stworzenie jasnych ram postępowania wyjaśniającego. Proces ten nie służy karaniu fundraiserów, lecz wspieraniu organizacji w budowaniu profesjonalnych i etycznych procedur zarządzania fundraisingiem.

Kluczowe pojęcia

Organizacja Certyfikująca: Podmiot odpowiedzialny za nadzór nad standardami etycznymi i przyznawanie znaku jakości.

Skarga: Pisemne zgłoszenie dotyczące naruszenia standardów (np. brak szacunku dla darczyńcy, brak transparentności finansowej, ignorowanie próby zaprzestania kontaktu).

Środki zaradcze: Działania naprawcze, do których podjęcia zobowiązuje się organizacja w celu wyeliminowania błędu i zadośćuczynienia darczyńcy.

Zasada prawdopodobieństwa: Podstawa podejmowania decyzji o naruszeniu, oparta na zgromadzonych dowodach wskazujących, że zaistnienie błędu jest bardziej prawdopodobne niż jego brak.

Wymóg minimalny i praktyczna interpretacja

A. Warunki złożenia skargi

1. Próba polubowna: Skarga jest przyjmowana dopiero po wcześniejszym kontakcie z organizacją i wobec braku satysfakcjonującego rozwiązania sprawy przez osoby za nią odpowiedzialne.
2. Forma i termin: Zgłoszenie jest przesyłane za pomocą oficjalnego formularza online. Rekomenduje się składanie skarg niezwłocznie po zdarzeniu, co ułatwia ich rzetelną weryfikację.
3. Zakres podmiotowy: Skargi mogą dotyczyć wyłącznie organizacji posiadających aktualną certyfikację „Wzorowy fundraising (nazwa robocza)”.

B. Etapy postępowania wyjaśniającego

1. Etap 1 – Ocena formalna (do 4 tygodni): Sprawdzenie, czy skarga podlega jurysdykcji i czy istnieją wstępne przesłanki naruszenia standardów.
2. Etap 2 – Dochodzenie (do 3 miesięcy): Gromadzenie dowodów (nagra-

nia, korespondencja, oświadczenia) zarówno od skarżącego, jak i od organizacji.

3. Etap 3 – Wstępna decyzja: Przekazanie ustaleń obu stronom. Mają one 4 tygodnie na zgłoszenie uwag lub dodatkowych dowodów.
4. Etap 4 – Decyzja ostateczna: Wydanie orzeczenia wraz z uzasadnieniem i ewentualnym wskazaniem środków zaradczych.

C. Środki zaradcze i konsekwencje

1. Działania naprawcze: Jeśli skarga jest uzasadniona, organizacja może zostać zobowiązana do:
 - zaprzestania naruszeń i oficjalnych przeprosin,
 - przekazania zadośćuczynienia poszkodowanemu,
 - skierowania personelu na dodatkowe szkolenia etyczne,
 - czasowego zawieszenia danej kampanii fundraisingowej.
2. Sankcje za niewdrożenie: W przypadku zignorowania zaleceń organizacja może utracić znak jakości, zostać usunięta z katalogu zweryfikowanych podmiotów, a sprawa może trafić do organów nadzoru (np. UOKiK, PUODO).
3. Odpowiedzialność statutowa: Za naruszenia odpowiada organizacja jako całość i jej zarząd, a nie indywidualni fundraiserzy.

Transparentność i publikacja

1. Rejestr skarg: Informacje o uzasadnionych skargach (nazwa organizacji, charakter naruszenia, wynik sprawy) są publikowane na stronie internetowej przez okres 2 lat.
2. Ochrona prywatności: Dane osobowe osoby skarżącej podlegają pełnej ochronie i nigdy nie są publikowane w raportach ogólnodostępnych.

Standardy Etyczne Fundraisingu w Polsce to coś więcej niż zbiór zasad — to wyraz odpowiedzialności i troski o ludzi, którzy tworzą kulturę dobroczynności. Powstały z potrzeby serca i praktyki, dzięki zaangażowaniu licznych zespołów ekspertów i organizacji, które wierzą, że zaufanie jest najcenniejszą walutą sektora społecznego. Dokument został opracowany na bazie najlepszych rozwiązań z wielu krajów. Wyznacza on jasne kierunki działania: od pełnej przejrzystości i zgodności z prawem, przez szacunek wobec darczyńców i ochronę godności beneficjentów, aż po profesjonalne standardy współpracy, komunikacji i nowoczesnego fundraisingu.

To zaproszenie do wspólnego budowania środowiska, w którym dobro jest traktowane poważnie, a każda darowizna — niezależnie od jej wielkości — staje się świadomym gestem solidarności.

Standardy mają wzmacniać organizacje, inspirować do odpowiedzialnych praktyk i tworzyć przestrzeń, w której fundraising w Polsce może rozwijać się odważnie, z wiarygodnością zbudowaną na głębokim szacunku dla ludzi.

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW NARODOWEGO INSTYTUTU WOLNOŚCI – CENTRUM
ROZWOJU SPOŁECZEŃSTWA OBYWATELSKIEGO W RAMACH RZĄDOWEGO PROGRAMU
FUNDUSZ INICJATYW OBYWATELSKICH NOWEFIO NA LATA 2021-2030**